



№ 15.

Warszawa, dn. 11 kwietnia 1931 r.

Ogóln. zbioru № 470.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych: Wiceprezes Rady Związku inż. S. J. Okolski.  
Redaktor odpowiedzialny inż. Maurycy Chorzewski.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, Krak. Przedmieście 5 m. 4, tel. 714-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł 5 kwartalnie. Numer pojedynczy gr. 50.

Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY“ bezpłatnie.

**TREŚĆ NUMERU:** *Protestowanie weksli przez urzędy pocztowe. — Postuchanie u p. Ministra Przemysłu i Handlu. — Podwyższenie wkładek na Fundusz Bezrobocia. — Nowy statut Ministerstwa Przemysłu i Handlu. — Biegli rewidentzi w okręgu Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie. — Zabezpieczenie pracy przy szlifowaniu. — Opinia Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie o produkcji dźwigów elektrycznych w Polsce. — Wyniki reformy ubezpieczenia chorobowego w Niemczech. — Zmiana opłat za czynności Urzędów Miar. — Bezczłowy wóz tymczasowy maszyn i aparatów w państwach europejskich. — Kronika. — Ceny.*

## PROTESTOWANIE WEKSLI PRZEZ URZĘDY POCZTOWE.

W № 29 „Dziennika Ustaw“ z d. 31 marca r. b. pod poz. 199 zostało ogłoszone rozporządzenie ministerjalne z d. 7 marca 1931 r. o protestowaniu weksli przez urzędy i agencje pocztowe.

Treść rozporządzenia podajemy poniżej w całości.

§ 1. Wprowadza się protestowanie weksli przez urzędy i agencje pocztowe. Urzędy te będą sporządzały protesty jedynie z powodu niezapłacenia.

§ 2. Urzędy i agencje pocztowe nie będą sporządzały protestów weksli z powodu niezapłacenia, jeżeli:

a) protest miałby być sporządzony z powodu niezapłacenia sumy przewyższającej 2.000 zł.;

b) weksel jest wystawiony w języku innym aniżeli państwowym; na obszarach wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. o języku państwowym i języku urzędowania rządowych i samorządowych władz administracyjnych (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 724) dopuszczalne jest sporządzenie protestów na podstawie weksli wystawionych w językach tamże podanych, a na obszarze województw poznańskiego, pomorskiego i śląskiego, na podstawie weksli wystawionych w języku niemieckim;

c) weksel jest wystawiony zagranicą lub na walutę zagraniczną;

d) weksel jest wystawiony na obszarze Wolnego Miasta Gdańska, nawet w walucie polskiej;

e) weksel jest zaopatrzony adresem w potrzebie lub przyjęciem w potrzebie;

f) weksel ma być zaprotestowany przy przedłożeniu kilku egzemplarzy tego samego wekslu albo przy przedłożeniu oryginału i kopji wekslu.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1931 r.

Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Poczt i Telegrafów z dnia 18 maja 1927 r. o protestowaniu weksli przez urzędy i agencje pocztowe (D. U. R. P. z 1927 r. Nr. 46 poz. 417).

Minister Poczt i Telegrafów ustala w ordynacji pocztowej szczegółowe przepisy o przesyłaniu weksli przeznaczonych do protestu w listach zleceniowych oraz o protestowaniu weksli przez urzędy i agencje pocztowe, a do czasu jej wydania i wejścia w życie ustali te przepisy w osobnym rozporządzeniu.

Rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów, o którym jest mowa w ostatnim ustępie powyższego § 3, zostało ogłoszone z datą 26 marca 1931 r. w tym samym № 29 „Dziennika Ustaw“ z r. b. pod poz. 200 „w sprawie zleceń pocztowych w obrocie wewnętrznym“. Paragraf 3-ci tego rozporządzenia dotyczy protestowania weksli i brzmi jak następuje.

### Protestowanie weksli.

§ 3. 1) a) W wypadkach, gdy dłużnik odmówi zapłaty sumy dłużnej z wekslu, przeznaczonego do protestu, albo gdy dłużnika nie zastano lub gdy nie można było odnaleźć jego lokalu przemysłowego albo mieszkania, urząd pocztowy dokonywa protestu z powodu niezapłacenia według postanowień prawa wekslowego.

b) W wypadku, gdy dłużnik zapłaci część sumy dłużnej z wekslu przeznaczonego do protestu, urząd pocztowy dokonywa protestu na pozostałą niezapłaconą część sumy dłużnej.

c) Dłużnik, który płaci sumę dłużną z wekslu nie do rąk funkcjonariusza pocztowego, przedstawiającego mu ten weksel do zapłacenia, lecz dodatkowo w urzędzie pocztowym przed sporządzeniem protestu, obowiązany jest od protokołu stwierdzającego ten stan rzeczy uiścić należność w wysokości połowy opłaty określonej w punkcie 2 lit. a) niniejszego paragrafu.

d) Dłużnikowi, który płaci sumę dłużną z wekslu w urzędzie pocztowym po sporządzeniu — lecz przed odesłaniem — protestu nadawcy, wydaje się weksel z protestem pod warunkiem, jeśli uiści w całości opłaty podane w punkcie 2 lit. a) i d) niniejszego paragrafu.

2) Weksel protestowany z protestem przesyła się nadawcy listem urzędowym — poleconym i doręcza mu przez właściwy urząd pocztowy za pokwitowaniem i po ściągnięciu następujących należności:

a) taryfowej opłaty za sporządzenie protestu;

b) taryfowej opłaty manipulacyjnej;

c) podatku komunalnego w wysokości ½% kwoty wekslowej ulegającej zaprotestowaniu, przypadającego gminie, w której okręgu weksel zaprotestowano (art. 14 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych — Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747).

3) Jeśli nadawca listu zleceniowego odmówi zapłaty należności wskazanych w punkcie 2 niniejszego paragrafu, ściągają się je od niego w trybie postępowania przymusowego w administracji (art. 20 ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. o poczcie, telegrafii i telefonii — Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 584, w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. — Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 642).

## POSŁUCHANIE U P. MINISTRA PRZEMYSŁU I HANDLU.

W dn. 2 kwietnia r. b. Pan Minister Przemysłu i Handlu A. Prystor przyjął na dłuższym posłuchaniu przedstawicieli Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w osobach Prezesa Rady i Zarządu p. J. Jeziorańskiego, Wiceprezesa p. S. J. Okolskiego, Prezesa Oddziału Warszawskiego p. K. Ambrożewicza, Członka Rady i Zarządu p. A. Dunina-Słępścia i dyrektora Związku p. K. Pichelskiego.

Po przedstawieniu przez p. prezesa Jeziorańskiego struktury ogólnej polskiego przemysłu metalowego przetwórczego, przebiegu kryzysu od końca 1929 do chwili obecnej i stanu obecnego tej gałęzi przemysłu, p. S. J. Okolski zreferował postulaty, których jaknajszyczego zrealizowania przemysł metalowy pragnąłby przedewszystkiem i niezależnie od postulatów ogólnych, dotyczących wszystkich dziedzin przemysłu i złożonych Rządowi przez Centralny Związek Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów. Na tle referatów wywiązała się ożywiona dyskusja, która wykazała zyczliwość Pana Ministra Prystora dla przemysłu metalowego i zachęte Jego do przetrwania kryzysu, który zapewne osiągnął już swój punkt najniższy, lecz którego końca przewidzieć jeszcze niepodobna.

Postulaty zasadnicze przedstawione Panu Ministrowi w formie memorjału, który był przedmiotem rozważań na Radzie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, są następujące:

### I. Udzielanie zamówień.

1) Udzielenie w najkrótszym czasie fabrykom prywatnym zamówień rządowych, przewidzianych budżetem na rok 1931/32, i zasilenie środków obrotowych tych fabryk zwiększonymi zaliczkami na zamówione dostawy.

2) Wobec bardzo szczupłych sum prelimitowanych na inwestycje, należy w najszerszej mierze wydawać zlecenia na dostawy na warunkach kredytowych, z zapłatą z budżetów lat przyszłych i oprocentowaniem niewypłaconej należności według stopy procentowej, dopuszczonej przez prawo w Polsce.

### II. Konkurencja zakładów państwowych.

Bezwzględne przestrzeganie zasady, ażeby fabryki należące do Skarbu Państwa, Banków lub instytucji państwowych, nie czyniły konkurencji fabrykom prywatnym i nie przyjmowały zamówień na wyroby, które wchodzi lub mogą wchodzić w zakres przedsiębiorczości prywatnej. (W tej niezmiernie ważnej sprawie Związek przedstawi specjalny memorjał).

### III. Przetargi i dostawy.

1) Skasowanie przetargów nieograniczonych dla takich dostaw, które wymagają stwierdzonej uprzedniem doświadczeniem kwalifikacji technicznej wytwórcy. W każdym przypadku przetargów, ograniczonych lub nieograniczonych, kategoryczny zakaz przeprowadzenia po nich przetargów ustnych.

1) W celu zachowania ciągłości i planowej pracy terminy wykonania zamówień nie powinny być zbyt krótkie, lecz takie, by umożliwiały wykonanie zamówień w krajowych wytwórniach bez zbytejnego pośpiechu i bez uciekania się do wprowadzania 2 zmian lub godzin nadliczbowych.

3) Przy zawieraniu umów przez instytucje państwowe, oznaczone w umowach kary za nieterminową dostawę zamówień nie powinny być stosowane, gdy

niema winy dostawcy lub gdy zamawiająca instytucja nie poniosła z tego powodu strat. W innych wypadkach kary nie powinny być wyższe niż 50% ponad stopę dyskontową Banku Polskiego. Stosowanie kar tylko formalne lub w celach fiskalnych powinno być zaniechane.

### IV. Wypłata należności.

1) Wypłacenie przez instytucje prawa publicznego zalegających należności fabrykom.

2) W razie zakwestjonowania części należności, niewstrzymywanie całej zapłaty i wypłacenie natychmiastowe bezspornej części należności.

(W sprawie stałego zalegania instytucji samorządowych Związek wystąpi ze specjalnym memorjałem do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych).

3) Ścisłe dotrzymywanie na przyszłość przez wyżej wymienione instytucje umownych terminów płatności. W razie chwilowej niemożności natychmiastowej wypłaty należności gotówką, wydawanie listów dłużnych terminowych z doliczeniem procentów zwłoki w takiej wysokości, jaka odpowiada bieżącej stopie dyskontowej.

4) Wydanie zalecenia naczelnym władzom wyżej wymienionych instytucji, ażeby pilnowały lojalnego i z dobrą wolą traktowania przez swych podwładnych warunków dostaw i nie pozwalały na przewlekanie przez nich wypłat pod różnemi pretekstami.

### V. Zbędny import.

1) Absolutne przestrzeganie przez właściwe władze nadzorcze zakazu sprowadzania przez instytucje państwowe, samorządowe, Kasy Chorych i t. p. takich wyrobów zagranicznych, które są lub mogą być wyrabiane w kraju.

2) Zamówienia na metalowe wyroby firmom zagranicznym nie powinny być wydawane przez instytucje państwowe, samorządowe, miejskie i ziemskie, związki samorządowe, Kasy Chorych i t. p. inaczej jak za pozwoleniem Ministerstwa Przemysłu i Handlu po wydaniu opinii przez Polski Związek Przemysłowców Metalowych, że wyroby te nie są wytwarzane w kraju lub nie mogą być bez uszczerbku zastąpione równorzędnymi wyrobami krajowymi. W tym kierunku powinna być wzmożona kontrola władz ministerjalnych, w szczególności w stosunku do samorządów.

3) Doraźne podwyższenie szeregu stawek celnych dla gałęzi przemysłu najbardziej zagrożonych ze strony Niemiec i jaknajprędze ukończenie opracowania i wprowadzenie w życie nowej taryfy celnej.

### VI. Zniżka cen.

Przemysł metalowy, pragnąc współpracować w planowej i zorganizowanej akcji, mającej na celu trwałą zniżkę cen, uważa za konieczne zaniechanie propagandy w kierunku doraźnej zniżki cen, natomiast stwierdza konieczność zanalizowania i zrealizowania sposobów obniżenia poszczególnych składników kosztów produkcji i wymiany.

### VII. Inicjatywa prywatna.

Uważając, że przewodnią ideą polityki gospodarczej Rządu i Ciał Ustawodawczych powinno być pobudzanie inicjatywy prywatnej i wspomaganie jej na wszelkich polach działalności gospodarczej, przemysł metalowy uważa np. za wskazaną budowę dróg żelaznych na warunkach wieloletniej koncesji, do czego rzeczą konieczną byłoby wydanie ramowej ustawy koncesyjnej.

## PODWYŻSZENIE WKŁADEK NA FUNDUSZ BEZROBOCIA.

Centralny Związek Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów rozesłał swoim członkom okólnikiem № 17 z d. 2 kwietnia 1931 r. komunikat następującej treści.

W „Dzienniku Ustaw R. P.” № 27 z dnia 28 marca b. r. zostało ogłoszone pod poz. 187 Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu o uchyleniu rozporządzenia z dnia 12 czerwca 1929 r.<sup>1)</sup> w sprawie obniżenia wkładek zakładów pracy oraz podwyższenia norm zasiłków, ustanowionych w ustawie z dnia 18 lipca 1924 r.<sup>2)</sup> o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

Mocą wspomnianego rozporządzenia:

1. Wkłady zakładów pracy na Fundusz Bezrobocia otrzymują pierwotną wysokość, a więc dotychczasowa norma zostaje podwyższona z 1,8% do 2% zarobku robotnika. Z tych 2% zakład pracy potrąca zabezpieczonemu robotnikowi z jego zarobku 0,5%, z własnych zaś funduszy dopłaca 1,5%.

2. Dopłaty skarbu państwa ulegają analogicznej zwwyżce (z 0,9% na 1% zarobku robotnika).

3. Zasiłki, wypłacane przez Fundusz Bezrobocia uprawionym do tego bezrobotnym, zostają również obniżone do dawnego wymiaru, to znaczy będą otrzymywać: bezrobotny robotnik samotny — 30% zarobku zamiast 33%; bezrobotny z rodziną 1 — 2 osób — 35% zarobku zamiast 38,5%; bezrobotny z rodziną 3 — 5 osób — 40% zarobku zamiast 44%; bezrobotny z rodziną powyżej 5 osób — 50% zarobku zamiast 55%.

4. Omawiane rozporządzenie wchodzi w życie w odniesieniu do składek z dniem 30 marca b. r., a w odniesieniu do zasiłków z dniem 6 kwietnia b. r. Składkę za miesiąc kwiecień i za ostatnie dwa dni marca b. r. (termin płatności składek za miesiąc kwiecień upływa z dniem 20 maja b. r.) należy wpłacić według zmienionej normy.

## NOWY STATUT MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU.

W „Monitorze Polskim” № 68 z dn. 24 marca 1931 r. ukazał się pod poz. 111 statut organizacyjny Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Stosownie do przepisów statutu, Ministerstwo Przemysłu i Handlu dzieli się na 5 departamentów: I Organizacyjny, II Górniczo-Hutniczy, III Przemysłowy, IV Handlowy, V Morski oraz na niewchodzące w skład departamentów: Biuro Personalne, Biuro Inspekcji Przedsiębiorstw Państwowych i Samodzielny Wydział Wojskowy. Ponadto Ministrowi Przemysłu i Handlu podlegają: Główny Urząd Miar, Urząd Patentowy, Instytut Geologiczny, Instytut Eksportowy oraz Instytut Badania Konjunktur i Cen.

Zmiana dotychczasowego statutu polega na zniesieniu Szefostwa Sekretariatu Ministra i na zorganizowaniu nowego nieistniejącego dotychczas Biura Inspekcji Przedsiębiorstw Państwowych. Biuro to zajmuje się wszelkimi sprawami, dotyczącymi organizacji przedsiębiorstw państwowych; pozostając w kontakcie z Najwyższą Izbą Kontroli, przeprowadza inspekcję przedsiębiorstw, referuje ich bilanse, uzgadnia wnioski budżetowe, wreszcie opracowuje roczne sprawozdania porównawcze z działalności przedsiębiorstw. Biuro Inspekcji Przedsiębiorstw Państwowych działa na prawach departamentu.

<sup>1)</sup> p. „Dz. Ust.” № 48 z r. 1929 poz. 401 (przyp. Red.).

<sup>2)</sup> p. „Dz. Ust.” № 67 z r. 1924 poz. 650 (przyp. Red.).

## BIEGLI REWIDENCI W OKRĘGU IZBY PRZEMYSŁO- WO-HANDLOWEJ W WARSZAWIE.

W № 77 „Monitora Polskiego” z d. 3 kwietnia r. b. pod poz. 192 Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie ogłosiła listę osób, z pośród których będą wyznaczani przez Sąd biegli rewidenci, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 14.XII. 1928 r. o układaniu i przedstawianiu przez izby przemysłowo-handlowe sądom rejestrowym list, zawierających spis biegłych rewidentów („Monitor Polski” № 294 poz. 7209 z r. 1928).

Grupa I ogłoszonej listy obejmuje przemysł metalowy, maszynowy, precyzyjny i elektrotechniczny i zawiera następujące nazwiska biegłych rewidentów.

1.\* **Blauth Tadeusz**, inżynier, dyrektor fabryki obrabiarek „Pionier”, sp. z o. o., Warszawa, Krochmalna 71, tel. 695-83 (maszyny, obrabiarki, urządzenia mechaniczne).

2.\* **Bolajer Waclaw**, dyr. handlowy T. A. „Drzewiecki i Jeziorański”, Warszawa, Al. Jerozolimska 71, tel. 607-74 (instalacje: wodno-kanalizacyjne, ogrzewnicze, wentylacja).

3.\* **Hettich Karol**, właściciel fabryki zegarów „B-cia Fortwangler”, Warszawa, Okopowa 26, tel. 615-47 (zegary i zegarki).

4.\* **Laube Alfons**, członek zarządu S. A. „B-cia Borkowsky”, Warszawa, Grochowska 45, tel. 10 02-27 (elektrotechnika).

5.\* **Malecki Leon**, inżynier, dyr. zarządzający S. A. „H. Kolberg i Sp.”, Warszawa, Grochowska 35, tel. 10 00-79 (aparaty optyczne i precyzyjne).

6.\* **Płużański Stanisław**, inż. prof. Państwowej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki, Warszawa, Zgoda 7, tel. 688-21 (silniki spalinowe, silniki lotnicze, obrabiarki do metali, urządzenia fabryczne).

7. **Porzybut Władysław**, buchalter Powszechnego Towarzystwa Elektrotechnicznego „AEG” S. A., Warszawa, Krakowskie Przedmieście 16/18, tel. 669-96 (elektrotechnika).

8. **Rozenberg Stanisław**, dyr. Zakł. Chem. „Rostan”, Warszawa, Towarowa 68, tel. 732-26 (maszyny, elektrotechnika).

9.\* **Voellnagel Emil**, współwłaściciel f. „G. Gerlach”, Warszawa, Ossolińskich 4, tel. 270-95 (aparaty optyczne i precyzyjne).

10. **Wesołowski Bernard Ludwik**, inż. zastępca kierownika wydz. technicznego Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego, Warszawa, Jasna 1, tel. 730-41 (maszyny włókiennicze, urządzenia fabryczne).

Gwiazdkami oznaczone są nazwiska osób, które są właścicielami lub dyrektorami fabryk zrzeszonych w Polskim Związku Przemysłowców Metalowych.

Pan B. L. Wesołowski jest inżynierem-rzeczoznawcą P. Z. P. M. w sprawach maszyn włókienniczych.

## ZABEZPIECZENIE PRACY PRZY SZLIFOWANIU.

Jako wydawnictwo czasopisma „Inspektor Pracy” wyszła świeżo z druku broszura inż. Przemysława Podgórskiego, inspektora pracy, p. t. „Zabezpieczenie pracy przy szlifowaniu”. Broszura ta zawiera na 38 stronicach: uwagi ogólne o szlifowaniu i szlifierkach, wypadki przy pracy na szlifierkach i brusach, zabezpieczenie brusów, zabezpieczenie szlifierek warsztatowych, projekt instrukcji dla szlifierzy oraz wzory plakatów i tablic. 22 rysunki wyjaśniają przystępny tekst, który powinien być znany wszystkim robotnikom, zatrudnionym na szlifierkach, jak również osobom, kierującym ich pracą. Cena broszury wynosi 1 zł; przy nabyciu większej ilości egzemplarzy udzielany jest rabat. Broszurę można nabywać w kancelarii Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w Warszawie, Krak. Przedm. 5 m. 4.

### OPINIA IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W WARSZAWIE O PRODUKCJI DŹWIGÓW ELEKTRYCZNYCH W POLSCE.

W końcu sierpnia roku ubiegłego Ministerstwo Przemysłu i Handlu zwróciło się do Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie z życzeniem, ażeby Izba zbadała stan krajowej wytwórczości dźwigów elektrycznych osobowych i towarowych i wypowiedziała o niej swoją opinię.

Stosując się do życzenia Ministerstwa, Izba rozpisała ankietę, na którą odpowiedziały wszystkie firmy, o które zapytywało Ministerstwo. W celu rozważenia zebranych tą drogą materiałów, Izba utworzyła w październiku 1930 r. Komisję Specjalną, która w składzie siedmiu radców Izby i pięciu zaproszonych rzeczoznawców uznała na posiedzeniu w d. 29 października 1930 roku zebrane drogą ankiety materiały za niewystarczające i zdecydowała dokonanie badań szczegółowych przez komisję rzeczoznawców w osobach p.p. profesora Politechniki Warszawskiej W. Suchowiaka, inżyniera-doradcę S. Rodowicza i inż. S. Króla.

Na podstawie sprawozdania komisji rzeczoznawców, złożonego Izbie d. 11 marca 1931 r., została wydana następująca

#### OPINIA IZBY.

„Powyższe sprawozdanie rzeczoznawców, złożone Izbie w d. 11.III.1931 r., zostało rozważone na posiedzeniach Komisji Specjalnej Izby w dn. 11 marca i 2 kwietnia 1931 r. i w wyniku ostatecznym prac przeprowadzonych Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie wypowiada opinię następującą:

I. Wytwórczość dźwigów osobowych i towarowych, która przed wojną na ziemiach polskich była zaledwie w zaczątku, w ostatnich czasach znakomicie się rozwinęła i obecnie można uważać ten dział przemysłu krajowego za posiadający mocne podstawy dalszego pomyślnego rozwoju.

II. Do rozwoju krajowej budowy dźwigów przyczyniły się wszystkie firmy, przytoczone w zapytaniu Ministerstwa, a zatem: 1) Sp. Akc. „Moc“, Fabryka Maszyn i Kottlarnia w Warszawie, 2) Sp. Akc. Bracia Jenike, Fabryka Dźwigów w Warszawie, 3) Warszawska Fabryka Dźwigów „Flohr“, Inż. Roman Groniowski w Warszawie, 4) Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe „Block-Brun“, Sp. Akc. w Warszawie, 5) Towarzystwo Przemysłu Metalowego K. Rudzki i S-ka w Warszawie, 6) Biuro Techniczne Juljan Kraushar Inżynier w Warszawie, 7) Górnośląskie Towarzystwo Przemysłowe „Getepe“, Sp. Akc. w Warszawie.

III. Wytwórczość krajową części mechanicznych dźwigów można uważać za 100%-ową, czyli że wszystkie części mechaniczne odbiorca może otrzymać wyrobu krajowego.

IV. Zapotrzebowanie części elektrycznych dźwigów nie zawsze może być zaspokojone przez wytwórczość krajową, zaś przy zapotrzebowaniu dźwigów pojedynczych i ze względu na ogólną skromną pojemność rynku, po cenach, przy których mogłaby się opłacić wytwórczość krajowa.

V. Ponieważ z biegiem czasu ogół firm dźwigowych coraz więcej części składowych wyrabia na miejscu i przytem podług obliczeń i rysunków konstruktorów krajowych, pożądane jest podejmowanie nadal badań perjodycznych znajdującej się w pełni rozwoju dziedziny wytwórczości dźwigów w Polsce,

oddając przy udzielaniu zamówień pierwszeństwo, w założeniu równych warunków technicznych i handlowych — ofertom, zawierającym maximum elementów twórczych i materialnych rdzennie polskich.

Jako cenny i charakterystyczny dla chwili obecnej materiał uzupełniający i wyjaśniający w sprawie wytwórczości dźwigów w Polsce Izba Przemysłowo-Handlowa załącza przy niniejszem odpis sprawozdania Komisji Specjalnej Rzeczoznawców w dziedzinie budowy dźwigów elektrycznych“.

### WYNIKI REFORMY UBEZPIECZENIA CHOROBEWEGO W NIEMCZECH.

Wydane na skutek ciężkiego kryzysu gospodarczego zarządzenia oszczędnościowe dotyczące ubezpieczenia chorobowego dały już wyraźne wyniki pozytywne mimo stosunkowo krótkiego czasu, jaki dzieli chwilę obecną od daty ukazania się „Notverordnung“ z d. 26 lipca 1930 r.

Według dotychczasowych obliczeń wprowadzenie 50 fenigowej opłaty za porady lekarskie, mimo ulg dla szeregu kategorii ubezpieczonych, da roczną oszczędność dla kas chorych w wysokości 200 milj. mk. Poza tą oszczędnością bezpośrednią zaznaczają się jeszcze głębsze skutki pośrednie, wynikające z powstrzymania zgłoszeń o porady i zasiłki wszelkiego rodzaju symulantów i amatorów darmowego leczenia. Już w chwili obecnej wydatki Kas Chorych dzięki łącznemu działaniu obu wspomnianych czynników zmniejszyły się o 10%, a składka ubezpieczeniowa została zredukowana o 1% piący podstawowej i wynosi obecnie 5% — 6%. Przeciętą składka roczna według tych obliczeń spadła ze 110 mk. na 90 mk. na ubezpieczonego.

Skutki więc tej reformy, mimo poważnych przeszkód, jakie ona napotyka ze strony zainteresowanych kół lekarskich i aptekarskich, prowadzą do zmniejszenia wydatków kas, a tem samem do zmniejszenia opłat wytwórczości i do powiększenia zarobków robotniczych.

Nawiązując do naszych stosunków, należy stwierdzić, że ubezpieczenie chorobowe w Polsce jest niewątpliwie kosztowniejsze niż w Niemczech i, że najważniejszą pozycją wydatków kas jest lecnicstwo (liczba udzielonych porad przez polskie kasy na jednego ubezpieczonego jest niewspółmiernie wielka w porównaniu do przeciętnych norm spotykanych zagranicą). Z tego względu wprowadzenie analogicznej reformy u nas staje się koniecznością.

Obecna gospodarka naszych Kas Chorych, nie licząca się z tem, co się dzieje poza murami Kas, zbliża je powoli do bankructwa. A że o podniesieniu składek w dzisiejszych warunkach nie może być mowy, to nieuniknionym skutkiem takiej gospodarki będzie konieczność subwencjonowania z budżetu Państwa, obok Funduszu Bezrobocia, również i Kas Chorych. Tej fatalnej konsekwencji należy zapobiec zawczasu.

### ZMIANA OPŁAT ZA CZYNNOSCI URZĘDÓW MIAR.

W № 29 „Dziennika Ustaw R. P.“ z d. 31 marca 1931 r. zostało ogłoszone pod poz. 198 rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 17 marca 1931 r. o częściowej zmianie rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 3 sierpnia 1928 r. o opłatach za czynności urzędów miar.

Nowe rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 kwietnia 1931 r.

## BEZCŁOWY WWÓZ TYMCZASOWY MASZYN I APARATÓW W PAŃSTWACH EUROPEJSKICH.

W zeszycie drugim tomu 10-go „Maschinenbau“ z r. b. zamieszczony został artykuł inż. A. Müllera z Berlina pod powyższym tytułem. Artykuł ten podajemy poniżej w obszernem streszczeniu.

Dla eksportera maszyn i aparatów, dążącego do rozszerzenia zbytu, dużą wagę posiada możliwość trzymania na składzie w miejscu sprzedaży okazowych i zapasowych egzemplarzy tych wyrobów celem szybszej ich dostawy, a zwłaszcza tych werbowania klienteli drogą pokazu oraz demonstrowania w działaniu. Możliwość taka ułatwia niezmiernie zadanie sprzedawcy, wpływając w sposób zrozumiały zachęcająco na nabywcę, do którego żywy egzemplarz, wykonywany naocześnie i sprawnie potrzebną kupującemu czynność, przemawia zupełnie inaczej, aniżeli prosty rysunek lub najefektowniejszy obrazek.

Stosowanie jednak tego tak doniosłego środka do rozszerzenia zbytu i takiej metody do zjednywania klienteli napotyka na trudności zarówno handlowej jak i praktycznej natury, a z nich największą jest konieczność zaangażowania odpowiednio zwiększonego kapitału obrotowego.

Utrzymywanie składów zagranicznych, koszty przewozu, procenty od kapitału obrotowego i ryzyko strat stanowią w tym wypadku już znaczne obciążenie dla eksportera. Do tego dochodzą jeszcze niepomiernie wysokie niekiedy obciążenia celne lub bezprocentowe uwięzienie kapitału na gwarancje celne oraz koszty na przeprowadzenie tych gwarancji, co razem doprowadzić może do ujemnego wyniku odnośnej kalkulacji. — Gdy jeszcze uwzględnimy, że możliwości oszczędzania na kosztach celnych mało są znane, że zarówno przepisy taryfowe jak i instrukcje wykonawcze, dotyczące tej sprawy, o ile wogóle istnieją, są zazwyczaj niejasne, połączone z formalnościami tak uciążliwymi i długotrwałymi, że ich praktyczne zastosowanie albo zostaje uniemożliwione, albo w najlepszym razie tylko z dużymi trudnościami daje się osiągnąć, — to przekonamy się, że wspomniane wyżej trudności są istotnie dosyć znaczne. Ponadto przepisy celne poszczególnych państw cechuje tak daleko idąca różnorodność i niejednorodność ujęcia zagadnienia, że na tem polu dużo jest jeszcze do zrobienia, zanim interesy wymiany międzynarodowej znajdą w tej płaszczyźnie swe należyte uwzględnienie i zanim sprawa ta zostanie uregulowaną w sposób pożądanym.

Dla orientacji w tym względzie służyć mają poniżej zgromadzone szczegółoly odnośnych przepisów celnych, dotyczące szeregu państw europejskich, ilustrujące w sposób dosadny tę różnorodność, niejasność, a niekiedy niecelowość przepisów, traktujących sprawę wwozu tymczasowego do sprzedaży niepewnej. Odnośne wiadomości zostały uszeregowane w kolejności 4-ech kategorii państw, których przepisy celne, odnoszące się do wwozu tymczasowego, noszą jedną z 4-ech cech, charakteryzujących ustosunkowanie się przepisów celnych danego państwa do danego zagadnienia. Cechy te są:

- I. Bezcłowy wwóz tymczasowy.
- II. Wwóz tymczasowy za opłatą cła z prawem na zwrot tegoż przy wywozie.
- III. Wwóz tymczasowy na skład wolnocłowy.
- IV. Niemożność praktyczna bezcłowego wwozu tymczasowego.

### Kategoria I. (Beczłowy wwóz tymczasowy).

Państwa: Austria, W. Brytania, Belgja, Czechosłowacja, Finlandja, Holandja, Niemcy, Polska, Rosja, Rumunja, Węgry.

**Austria.** Stosownie do § 44 austriackiej taryfy celnej wyroby zagraniczne, których powrotny wywóz został zastrze-

żony, mogą być wydawane adresatom tymczasowo bez opłaty cła. Podlegają one w tym celu właściwej rejestracji i cechowaniu, oraz wymagają odpowiedniego (gotówkowego, hipotecznego lub innego) zabezpieczenia wpływu należności za cło, opłaty celne, podatek obrotowy oraz za procenty przy gwarancji innej, niż gotówkowa. Termin powrotnego wywozu określa się z reguły na rok z ewentualną możliwością przedłużenia jeszcze na rok. Dalsze przedłużenie może mieć miejsce tylko w wypadkach wyjątkowych za specjalnem pozwoleniem ministerstwa finansów. Przy wywozie należy złożyć podanie o zwrot kaucji. Opłaty manipulacyjne z tytułu odprawy celnej zwrotowi nie podlegają. Zwrot następuje po upływie około miesiąca.

W Austrii istnieje instytucja prywatnych składów wolnocłowych, w których czas przebywania towarów nie podlega ograniczeniu. Pozwolenia na otwarcie takiego składu wydawane są przez Główny Urząd Celny w Wiedniu. Wymagane jest zabezpieczenie jak wyżej w wysokości odpowiedniej do przewidywanej stale na składzie ilości towaru. Za prawo utrzymania składu pobierana jest stała miesięczna opłata. Towary znajdujące się na takim składzie muszą być złożone w zupełnie odosobnionem pomieszczeniu i skład oraz jego właściciel muszą się poddać odnośnym przepisom urzędowej kontroli celnej. Przepisy te nie są zbyt uciążliwe i nie krepują zbytnio w korzystaniu ze składu do celów pokazowych i handlowych.

**Wielka Brytania.** Przywóz maszyn niezależnie od czasu, na który są one wwożone, jest wolny od cła. Przewóz tymczasowy wwozu maszyn odbywać się może bez przeszkód.

**Belgia.** Belgijskie ustawodawstwo celne nie przewiduje wyraźnie zwalniania od cła maszyn wwożonych tymczasowo. Jednak na podstawie § 80 belgijskiej taryfy celnej, przewidującego możliwość zwalniania od cła w niektórych szczególnych wypadkach, wytworzył się zwyczaj, mocą którego Zarząd Celny, w razie gdy uzna za słuszne lub wskazane, udziela odnośnej ulgi względem maszyn wwożonych tymczasowo pod warunkiem wywiezienia z powrotem w ciągu 3 miesięcy. Wymagane jest przytem złożenie kaucji w gotówce lub w innej postaci w zależności od każdorazowej decyzji Zarządu Celny. — Poboczne opłaty celne podlegają uiszczeniu stosownie do przepisów taryfowych. Podania o zwolnienie od cła oraz o ewentualne przedłużenie terminu wywozu składać należy do ministerstwa finansów w Brukselli.

**Czechosłowacja.** Dział III przepisów wykonawczych do czechosłowackiej taryfy celnej podaje szczegółowe i jasno sformułowane prawidła, dotyczące bezcłowego wwozu w okresie uprzednio awizowanym. Według nich cło, pobrane od towarów, wwożonych do sprzedaży niepewnej, na pokaz lub do handlu, podlega przy powrotnym wywozie zwrotowi. Pozwolenia ogólne na wwóz tego rodzaju wydają się z reguły na 3-letni okres czasu. Podania szczegółowe należy składać do ministerstwa finansów. Wymagana jest przytem w 2 egzemplarzach deklaracja, która winna zawierać następujące dane:

- a) Liczbę i datę pozwolenia na wwóz awizowany.
- b) Sposób zabezpieczenia tożsamości.
- c) Termin powrotnego wywozu.
- d) Sposób zabezpieczenia wpływu należności celnych.

Zabezpieczenie tożsamości może być dokonane za pomocą nakładania pieczęci, plomb ołowianych lub cechowania przez wybijanie znaków. Termin wywozu nie powinien przekraczać 2 miesięcy, może być jednak przez ministerstwo finansów odpowiednio przedłużony na skutek należyte uzasadnionego podania. Wpływ cła winien być zabezpieczony kaucją gotówkową w walucie czechosłowackiej, zastawem obligacji pożyczek państwowych lub książeczek kas oszczędnościowych a także gwarancją bankową.

**Finlandja.** Dział 2 § 11 fińskiej taryfy celnej w końcowej części przewiduje naogół wypadki, w których za pozwoleniem ministerstwa finansów może nastąpić bezcłowy przywóz wyrobów, podlegających cłu, pod warunkiem wywiezienia ich zpowrotem w ciągu określonego okresu czasu. Daje to możliwość ubiegania się o odnośną ulgę względem maszyn czasowo przywożonych.

Oprócz tego istnieje możliwość złożenia maszyn na składach „w magazynach A/B w Helsingforsie“, w których towar może pozostawać w ciągu 2 lat, o ile zostanie oclony w ciągu 20 dni po przybyciu. Podania o zwrot ceł należy składać do Dyrekcji Cel.

**Holandja** — tak samo jak W. Brytania stosuje wolny od cła przywóz maszyn.

**Niemcy.** Bezcłowy wwóz tymczasowy przewiduje § 114 niemieckiej taryfy celnej w wypadkach przywozu okazów na wystawy publiczne lub gdy chodzi o przedmioty, wwożone do użytku przejściowego, — poczem jak jedne tak i drugie podlegają wywozowi zpowrotem. Przepis ten znajduje praktyczne zastosowanie także względem maszyn przy odpowiednim trwałem cechowaniu przy wwozie, zapewniającem możliwość stwierdzenia tożsamości. — Przypadająca opłata celna uiszcza się w pełnej sumie w gotówce. — Wywóz powrotny winien nastąpić z reguły w ciągu 3 miesięcy, powyżej których udzielane są prolongaty do jednego roku.

**Polska.** Artykuł 12 ustęp 1 lit. f rozporządzenia o taryfie celnej <sup>1)</sup> upoważnia ministerstwo skarbu w porozumieniu z min. przemysłu i handlu do udzielania pozwoleń na tymczasowy bezcłowy wwóz wyrobów do sprzedaży niepewnej pod warunkiem złożenia przypadającej należności celnej w gotówce lub w postaci gwarancji bankowej, lub też w papierach wartościowych, notowanych na giełdach polskich. Warunki wwozu i formę gwarancji ustala każdorazowo Min. Skarbu według swego uznania. Opłaty manipulacyjne i inne poboczne opłaty zwrotowi przy wywozie nie podlegają.

„W ogólności — pisze niemiecki autor — postępowanie do uzyskania czasowego wwozu bezcłowego jest trudne do przeprowadzenia, w szczególności dla towarów niemieckiego pochodzenia“.

**Rosja.** Bezcłowy przywóz przedmiotów pochodzenia zagranicznego, wwożonych tymczasowo na podstawie pozwoleń, udzielanych przez Główny Urząd Celny, z warunkiem powrotnego wywiezienia w ciągu określonego terminu, dopuszcza § 97 rosyjskich przepisów celnych. Termin wywozu, nieprzekraczający jednego roku, określa się w każdym poszczególnym wypadku. Zabezpieczenie tożsamości uskutecznia się przez nałożenie plomb.

Zwolnienie od cła może nastąpić także i w wypadku wwiezienia towaru z opłaconem cłem bez uzyskania wspomnianego pozwolenia pod warunkiem, że wywóz następuje w ciągu 3 miesięcy od daty wydania towaru, oraz jeżeli towar nie był używany i nosi na sobie znaki celne. O podobne zwolnienie można się ubiegać w ciągu 3 miesięcy od daty wydania towaru. W razie konieczności termin ten może ulec przedłużeniu.

Przepisy powyższe nie posiadają wszakże praktycznego znaczenia w warunkach, w których państwo jest w jednej osobie zarówno nabywcą towarów, jak płatnikiem i poborcą cła.

**Rumunja.** Dyrekcji cel przy ministerstwie finansów przysługuje prawo uwzględniania podań o bezcłowy wwóz tymczasowy. Wywóz powrotny winien nastąpić przed upływem 6 miesięcy, w wypadkach wyjątkowych — w ciągu roku

po przywozie. Przy wwozie pełna suma należności celnych wnosi się gotówką lub zabezpiecza kaucją w papierach państwowych, którą może zastąpić gwarancja pierwszorzędnego banku. Przy wywozie powrotnym cło zostaje zwrócone.

**Węgry.** Węgierska ustawa celna w §§ 84, 85 i 89 precyzuje wyraźnie ulgi celne, udzielane w okresie uprzednio awizowanym, ustalając zasadę bezcłowego wwozu w razie, gdy wywóz powrotny zostaje uskuteczniiony w przepisany czas. Stosuje się to w równej mierze i do towarów wwożonych do sprzedaży niepewnej. — Identyczność towaru ustala się drogą nakładania pieczęci, plomb lub przez wybijanie znaków cechowniczych. Czas wywozu określa się każdorazowo w związku z okolicznościami i w razie potrzeby może ulec przedłużeniu. Zabezpieczenie należności celnej może być dokonane albo w gotówce albo przez złożenie kaucji w papierach procentowych, również przez zastrzeżenie hipoteczne albo bankowe. Podania składać należy do ministerstwa finansów, które decyduje we wszystkich kwestjach, dotyczących danej sprawy.

**Kategoria II. (Wwóz tymczasowy za opłatą cła z prawem na zwrot przy wywozie).**

(Państwa: Estonja, Islandja, Jugosławja, Łotwa, Norwegja, Szwajcarja).

**Estonja.** § 272 ustawy celnej tego państwa uprawnia ministerstwo finansów do przyznawania zwrotu cła przy wywozie zpowrotem przed upływem 6 miesięcy od daty odbioru z Urzędu Celnego tych wyrobów zagranicznych, które nie były w użyciu i posiadają na sobie nieuszkodzone znaki celne. Opłaty celne zwrotowi nie podlegają.

**Islandja.** W taryfie celnej istnieje § 14, według którego wyroby wwiezione za opłatą cła, jeżeli mają być wywiezione zpowrotem, winny być przez importera przed ocleniem wyraźnie jako takie zgłoszone, na co otrzymuje się odpowiednie zaświadczenie. Po przedstawieniu zagranicznego dowodu celnego o uskutecznionym wwozie odnośnego towaru zpowrotem zagranicę, importer otrzymuje prawo do zwrotu opłaconego cła wwozowego za potrąceniem pobocznych opłat celnych.

**Jugosławja.** Ustawodawstwo celne tego kraju udziela ulg w obrocie uprzednio awizowanym w wypadkach tymczasowego wwozu do sprzedaży niepewnej. W tym celu należy uzyskać uprzednio pozwolenie odnośnego urzędu celnego na taki rodzaj wwozu, składając podanie z dołączeniem faktury proforma lub konsygnacyjnej, a także świadectwa pochodzenia od izby handlowej okręgu wysyłki z dokładnym podaniem znaków, liczb, rodzaju, zawartości i wagi poszczególnych skrzyń. Wymagane jest należyte uzasadnienie potrzeby tymczasowego wwozu oraz zobowiązanie nieużytkowania maszyn do wykonania jakichkolwiek robót. — Przy podaniu pobierane są opłaty niepodlegające zwrotowi: za pozwolenie 150—200 dynarów, za każdą prolongatę — 75 dynarów, oraz drobna opłata za plomby. Należność za cło i opłaty celne winna być wniesiona przy wwozie w gotówce, w państwowych lub przez państwo uznanych papierach wartościowych, zarachowywanych według kursu giełdowego.

Normalny termin do wywozu zpowrotem wynosi 3 miesiące, może on być jednak przedłużonym trzykrotnie, każdorazowo na dalsze 3 miesiące. Po uskutecznionym wywozie importerowi przysługuje prawo na zwrot cła zasadniczego. Odnośna procedura trwa jednak długie miesiące. Dla uniknięcia niespodzianek wskazane jest uskutecznianie wwozu dopiero po uzyskaniu odnośnego pozwolenia.

**Łotwa.** Taryfa celna nie zawiera przepisów, regulujących omawianą sprawę. Jednak praktyka miejscowych domów ekspedycyjnych wykazuje możliwość zwrotu cła przy wywozie zpowrotem maszyn wwożonych tymczasowo z zastrzeżeniem

<sup>1)</sup> P. „Dziennik Ustaw“ Nr. 137, poz. 1145 z r. 1923 (przyp. Red.).

wywozu. Towar należy deklorować i opisać jaknajdokładniej. Stwierdzenie tożsamości musi być zabezpieczone, zaś cło i opłaty celne — wniesione. Cło zasadnicze podlega zwrotowi przy wywozie w ciągu 3 miesięcy, ale opłaty celne (manipulacyjne) nie są zwracane i przy wywozie pobierane są ponownie. — Urzędy celne w poszczególnych wypadkach zgadzają się na kaucję w gotówce, papierach procentowych, notowanych na giełdzie, względnie na kaucję hipoteczną. Podania należy składać we właściwych urzędach celnych, najlepiej za pośrednictwem miejscowych firm ekspedycyjnych.

**Norwegja.** Zasadniczo istnieje tu możliwość uzyskania przez departament ceł zwrotu cła od wszystkich towarów oclonych przy wwozie a mających być następnie wywiezionymi zpowrotem w stanie niezmienionym. W wypadkach niemożności uzyskania takiej ulgi można zabiegać przed departamentem ceł o prawo otworzenia składu wolnocłowego pod kontrolą celną. Właściciele takich składów korzystają z daleko idących uprawnień co do gospodarki na składzie. Niedozwolona jest tylko drobna sprzedaż ze składu, co w stosunku do maszyn nie posiada istotnego znaczenia.

**Szwajcarja.** Według art. 38 szwajcarskiej związkowej ustawy celnej, wyroby zagraniczne oclone przy wwozie mają prawo na zwrot cła w razie gdy skutkiem nieznaledzenia nabywcy wysyłane zostają zpowrotem do zagranicznego nadawcy, o ile zwrot następuje w ciągu 3 miesięcy po wwiezieniu. Termin ten może ulec przedłużeniu najwyżej o 6 miesięcy. Towary komisowe i konsygnacyjne powinny być przy wwozie wyraźnie jako takie zameldowane. Do podania o zwrot cła należy dołączyć kwity celne, listy przewozowe na wywóz, stwierdzenie tożsamości oraz uzasadnienie wywozu.

#### Kategoria III. (Wwóz tymczasowy na skład wolnocłowy).

(Państwa: Albanja, Danja, Grecja, Hiszpanja, Italja, Litwa, Szwecja).

**Albanja.** Art. 13 albańskiej ustawy celnej zawiera kategoryczny zakaz zwrotu pobranego cła, chociażby towar wrócił zpowrotem zagranicę. Natomiast art. 4 ustęp 12 traktuje jako wolne od cła towary przywiezione na skład i w ciągu przepisane go terminu wywożone następnie zpowrotem.

Ustawa nie zawiera pozatem wyjaśnień co do czasu trzymania towaru na składzie ani wskazówek co do rodzaju gospodarki składowej w związku z manipulacjami niezbędnymi przy sprzedaży. — Byłoby to jednak bez znaczenia, bowiem maszyny są naogół wolne od cła, gdyby nie okoliczność, że w liczbie niewielu maszyn podlegających cłu figurują takie, dla których kwestja składu posiada właśnie dużą wagę. Do takich maszyn należą np. maszyny do szycia, pisania, rzeźbienia, a także pompy.

**Danja.** Jedynie utrzymywanie składu w wolnym porcie Kopenhagi daje możliwość niewykładania zawczasu sum, potrzebnych na opłatę cła. Rozumie się tu skład, wynajęty prywatnie, nie zaś składy Towarzystwa Wolnego Portu, które z uwagi na pobierane wysokie opłaty mogą w krótkim czasie pochłoniąć spodziewane oszczędności na kosztach celnych. Prawo składania kaucji lub zabezpieczeń na cło nie przysługuje osobom prywatnym, lecz jedynie spółkom akcyjnym lub podobnym osobom prawnym zarejestrowanym w Danji, którym odnośnych pozwoleń udziela ministerstwo finansów.

**Grecja.** Wwóz tymczasowy na przeciąg jednego roku umożliwiają istniejące składy celne rządowe i prywatne. — Wskazany termin może być przedłużony. Cło opłaca się w gotówce lub podlega zabezpieczeniu przez gwarancję bankową, a także przez poręczenie ze strony dwóch wybitnych kupców. Pobierane składowe wynosi w przerachowaniu ok. 70 złotych kwartalnie od każdego 100 kg wagi towaru.—Towar na skla-

dzie może być oglądany przez nabywców.—Pozwoleń na wwóz tego rodzaju udzielają nadgraniczne urzędy celne.

**Hiszpanja.** Wwożone maszyny i aparaty mogą być składane bez opłaty cła w składach handlowych obszarów wolnocłowych portów Barcelony, Bilbao lub Kadyksu. Adresując przesyłkę do jednego z tych portów, należy zaznaczyć, celem zwolnienia od odprawy celnej, że towar jest przeznaczony na skład handlowy. Towar za nieznaczną stosunkowo opłatą korzysta z 4-letniego terminu przebywania na składzie bez oclenia. W ciągu tego czasu może być każdej chwili zameldowany do oclenia lub wywieziony zpowrotem bez opłaty cła.

**Italja.** Artykuł 19 italskiej ustawy celnej przewiduje tymczasowy wwóz jedynie dla maszyn i aparatów, przeznaczonych do wyprobowania, wspominając tylko nawiasem o możliwości dopuszczenia innych kategorii do przywozu tego rodzaju. Jak dotąd możliwość ta pozostaje w dziedzinie teorii. Natomiast istnieje w większych miastach jak Medjolan, Tryjest, Turyn zarówno rządowe jak i prywatne przedsiębiorstwa składowe (magazyny) celem przyjmowania na skład za kaucją celną, której forma ustala się każdorazowo porozumieniem.—Prywatne składy udzielają warunków korzystniejszych niż rządowe.

**Litwa.** Możliwość tymczasowego wwozu istnieje jedynie w drodze korzystania z prywatnego składu tranzytowego w Kownie, znajdującego się pod urzędową kontrolą celną, z możliwością pokazu złożonych maszyn w obecności urzędnika celnego. Składowe od ładunku wagonowego wynosi w przechowaniu ok. 70 złotych miesięcznie. W Kownie istnieje kilka firm ekspedycyjnych, ułatwiających formalności związane z ulokowaniem na składzie po nadejściu towaru do Kowna. — Towar winien być zadeklarowany w urzędzie celnym i poddany rewizji za opłatą w wysokości 3% od sumy przypadającego cła. Termin przebywania na składzie określa się na 12 miesięcy, po upływie których na skutek podania odpowiednio uzasadnionego można uzyskać przedłużenie tego terminu. Wysokość kaucji celnej wynosi 100% przy sumie cła do 30 000 Litów, zaś 60—70% przy sumach przekraczających tę granicę.

**Szwecja.** Po wprowadzeniu w życie od stycznia 1930 r. nowych przepisów taryfowo-celnych z dn. 4.X.1929 r. odpadła istniejąca do tego czasu możliwość reflektowania na zwrot cła przy wywozie niektórych towarów, a w tej liczbie maszyn. Pozostaje obecnie jedyna droga polegająca na lokowaniu maszyn tymczasowo wwożonych na składzie wolnocłowym. Przyjmowane one są bez rewizji i odprawy celnej. Towar na składzie może być poddawany dzieleniu, przepakowywaniu, przeróbce i innym operacjom z wyjątkiem tylko drobnej sprzedaży. — Istnieje możliwość ubiegania się o pozwolenie na otwarcie prywatnego składu wolnocłowego. Odnośne podania należy kierować po nadejściu towaru do właściwego zarządu celnego.

#### Kategoria IV. (Niemożność w praktyce tymczasowego wwozu bezcłowego).

(Państwa: Bułgarja, Francja, Portugalja, Turcja).

**Bułgarja.** Zarówno beclowy wwóz do sprzedaży niepewnej w obrocie awizowanym, jak i tymczasowa lokata na składach pod kontrolą celną nie mogą być wykorzystane, bowiem pierwszy nie rozciąga się na maszyny, zaś druga mija się z celem z uwagi na niedostępność złożonych obiektów do oglądania. Skutkiem tego interes importera mogą budzić tylko maszyny, nadające się do sprzedaży bez uprzednich oględzin. Kaucją celną zastępuje poręczenie dwóch obywateli bułgarskich, zaś termin dla powrotnego wywozu wynosi 12 miesięcy.

**Francja.** Z beclowego przywozu tymczasowego mogą korzystać maszyny lub ich części, przeznaczone do celów reparycyjnych, do dalszej przeróbki lub do doświadczeń, pod wa-

